

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แนวโน้มในการจัดการศึกษาในปัจจุบันเริ่มเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กล่าวคือ เปลี่ยนจากการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมที่ยึดครูเป็นศูนย์กลางและใช้การทดสอบโดยใช้แบบทดสอบเพื่อประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งโดยทั่วไปใช้แบบทดสอบแบบเลือกตอบ เปลี่ยนเป็นการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และใช้การประเมินตามสภาพจริงมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้การเรียนมีความหมายสำหรับผู้เรียนให้มากที่สุด หลักสำคัญของการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือการจัดการจัดการการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ให้มากที่สุด เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตัวเอง กล่าวคือ ให้สามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ในสภาพความเป็นจริง สามารถวิจัยเชิงปฏิบัติการและสืบค้นหาความรู้ได้ด้วยตัวเอง เป็นการพึ่งพาตนเองเพื่อให้เกิดทักษะที่จะนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน และสามารถเข้าใจวิธีการเรียนรู้ของตนเองได้ (Metacognition) กล่าวคือ ภูมิปัญญาของตนเองและพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนวิธีคิดได้อย่างเหมาะสม ไม่เน้นที่การจดจำเพียงเนื้อหา เน้นการประเมินตนเอง จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองได้ชัดเจนขึ้น รู้จุดเด่นจุดด้อยและพร้อมที่จะปรับปรุงหรือพัฒนาตนเองให้เหมาะสมยิ่งขึ้น การประเมินในส่วนนี้เน้นการประเมินตามสภาพจริง และใช้แฟ้มสะสมงานเข้าช่วย เน้นความร่วมมือ (สมศักดิ์ ภูมิภาดาวรรณ, 2545 : 1)

การศึกษามุ่งให้ผู้เรียนได้มีโอกาสค้นคว้าหาความรู้จากที่อื่น ๆ มาประกอบความรู้ที่ได้รับจากการเรียนในชั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ย่อมถือแนวทางการศึกษาดังกล่าวเป็นสำคัญ การเรียนในชั้นโดยการฟังคำบรรยายจากอาจารย์ผู้สอนแต่อย่างเดียวย่อมไม่เพียงพอที่จะรอบรู้ในวิทยาการด้านต่าง ๆ ซึ่งกำลังเจริญรุดหน้าในปัจจุบันได้ ผู้เรียนจะต้องหาความรู้เพิ่มเติมโดยการเข้ามาใช้ห้องสมุดทั้งในและนอกเวลาเรียน ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มขึ้นจากห้องสมุดอันเป็นที่รวมแห่งทรัพยากรสารสนเทศต่าง ๆ ตรงตามจุดมุ่งหมายของแต่ละสถาบันการศึกษานั้น ๆ (ลมุล รัตตากร, 2530 : 14)

ห้องสมุดเป็นแหล่งที่สำคัญและจำเป็นที่สุดในการค้นคว้าหาทรัพยากรสารสนเทศต่าง ๆ ในรูปของสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ ฯลฯ ในรูปของโสตทัศนวัสดุ เช่น เทปบันทึกเสียง วิดิทัศน์ ซีดี-รอม ฯลฯ ซึ่งนักศึกษาจะต้องศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ จากทรัพยากรสารสนเทศเหล่านี้ที่ให้บริการให้เข้าใจอย่างหลากหลาย การที่นักศึกษาจะได้ประโยชน์อย่างเต็มที่จากห้องสมุดนั้น จำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศได้เป็นอย่างดี

จึงจะสามารถค้นคว้าหาข้อมูลหรือข้อสนเทศ เพื่อมาใช้ประกอบการเรียนการสอน การเขียน รายงาน และการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งเป็นการเพิ่มพูนความรู้ให้ทันสมัยและกว้างขวางขึ้น เพื่อช่วยเสริมสร้างสมรรถภาพในการศึกษา และการดำเนินชีวิตในอนาคตได้เป็นอย่างดี

ตามพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2538 มาตรา 7 ได้กำหนดให้สถาบันราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ศูนย์วิทยบริการเป็นหน่วยงานหนึ่งในสถาบันราชภัฏ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ให้บริการทรัพยากรสารสนเทศ มีพันธกิจที่สำคัญคือ เป็นแหล่งบริการทรัพยากรสารสนเทศทุกสาขาวิชา และสารสนเทศท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาท้องถิ่นเป็นแหล่งรวบรวมบริการวิชาการที่หลากหลายรูปแบบทันสมัย เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และการศึกษาดูงานตลอดชีวิต พร้อมทั้งเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของสถาบันท้องถิ่น

ศูนย์วิทยบริการ สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม ได้พัฒนามาจากห้องสมุดที่เปิดให้บริการแก่อาจารย์ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ นักศึกษา และบุคลากรทั่วไปให้บริการและยังเป็นแหล่งรวมวิชาการความรู้ทุกประเภทเพื่อให้นักศึกษาและบุคลากรทั่วไปสามารถค้นคว้าพัฒนาความรู้ ความคิด ปัจจุบันได้ให้บริการแก่ผู้ใช้บริการ ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน บริการสารสนเทศที่ศูนย์วิทยบริการให้บริการ ได้แก่ บริการยืม-คืนเอกสารตำรา บริการโสตทัศนวัสดุ บริการหนังสือพิมพ์และวารสาร ฯลฯ การศึกษาความต้องการในการใช้บริการศูนย์วิทยบริการของนักศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะปัจจุบันศูนย์วิทยบริการ สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม มีนักศึกษาเข้ามาใช้บริการเพิ่มมากขึ้นทุกปี แต่สถานที่เท่าเดิม บุคลากรไม่พอเพียงในการให้บริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มขึ้นของสิ่งพิมพ์ วัสดุ ครุภัณฑ์ นักศึกษาได้เข้ามาใช้บริการทรัพยากรสารสนเทศเป็นจำนวนมาก อีกทั้งศูนย์วิทยบริการได้จัดการบริหารงานที่ดีและให้บริการตามมาตรฐานของห้องสมุดระดับอุดมศึกษาสากล มุ่งมั่นที่จะพัฒนาเทคโนโลยีที่ทันสมัย อย่างมีประสิทธิภาพแก่ผู้ใช้บริการ จึงทำให้ศูนย์วิทยบริการได้พยายามพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้งทั้งในด้านการบริหาร งานเทคนิค และงานบริการ เมื่อนักศึกษามีความต้องการที่ได้รับการตอบสนองขั้นต้นแล้ว ก็จะมีพฤติกรรมและความต้องการลำดับขั้นต่อไปไม่มีการสิ้นสุด กล่าวคือ เมื่อความต้องการขั้นต้นได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการขั้นสูงก็จะถูกเรียกร้องให้มีความต้องการต่อไป ถ้าหากมีการศึกษาความต้องการใช้บริการจากบุคคลกลุ่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศูนย์วิทยบริการเป็นอย่างยิ่ง

การให้บริการเป็นหัวใจสำคัญของศูนย์วิทยบริการ เพราะจะช่วยส่งเสริมงานด้านวิชาการในสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี ผลของการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อสนองตอบความต้องการของนักศึกษาต่อไปให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการในการใช้บริการศูนย์วิทยบริการของนักศึกษา สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการในการใช้บริการศูนย์วิทยบริการของนักศึกษา สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม จำแนกตามเพศ ชั้นปีที่ และคณะ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาภาคปกติ ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 3,816 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาภาคปกติ ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม ชั้นปีที่ 1 – 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 380 คน
2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา
 - 2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่
 - 2.1.1 เพศ
 - 2.1.1.1 ชาย
 - 2.1.1.2 หญิง
 - 2.1.2 ชั้นปีที่
 - 2.1.2.1 ชั้นปีที่ 1
 - 2.1.2.2 ชั้นปีที่ 2
 - 2.1.2.3 ชั้นปีที่ 3
 - 2.1.2.4 ชั้นปีที่ 4
 - 2.1.3 คณะ
 - 2.1.3.1 คณะครุศาสตร์
 - 2.1.3.2 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
 - 2.1.3.3 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
 - 2.1.3.4 คณะวิทยาการจัดการ
 - 2.1.3.5 คณะเทคโนโลยีการเกษตร
 - 2.1.3.6 คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
 - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความต้องการในการใช้บริการศูนย์วิทยบริการของนักศึกษา สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

- 2.2.1 ด้านอาคารสถานที่และการอำนวยความสะดวกทั่วไป
- 2.2.2 ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่และการแนะนำบริการตอบคำถาม
- 2.2.3 ด้านการให้บริการเอกสาร ตำรา และสื่อโสตทัศนวัสดุ
- 2.2.4 ด้านการให้บริการครุภัณฑ์
- 2.2.5 ด้านการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และนิทรรศการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงความต้องการในด้านต่าง ๆ ทั้ง 5 ด้านของนักศึกษาสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม ว่าแต่ละด้านมีความต้องการมากน้อยเพียงใด และผลของการวิจัยที่สำคัญ คือ

1. จะช่วยให้ทราบถึงความต้องการในการใช้บริการศูนย์วิทยบริการของนักศึกษาสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม
2. เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขศูนย์วิทยบริการให้มีประสิทธิภาพในการบริการให้สอดคล้องและสนองต่อความต้องการของนักศึกษาต่อไป

สมมุติฐานในการวิจัย

1. นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการในการใช้บริการศูนย์วิทยบริการแตกต่างกัน
2. นักศึกษาที่เรียนชั้นปีที่ต่างกัน มีความต้องการในการใช้บริการศูนย์วิทยบริการแตกต่างกัน
3. นักศึกษาที่เรียนคณะต่างกัน มีความต้องการในการใช้บริการศูนย์วิทยบริการแตกต่างกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

งานวิจัยนี้มีคำศัพท์ที่จะต้องให้ความหมายเพื่อทำความเข้าใจดังต่อไปนี้

1. ความต้องการใช้บริการ หมายถึง ความต้องการของบุคคลที่มาใช้บริการ สนองความต้องการในปัจจุบันต่าง ๆ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่
 - 1.1 ด้านอาคารสถานที่และการอำนวยความสะดวกทั่วไป
 - 1.2 ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่และการแนะนำบริการตอบคำถาม
 - 1.3 ด้านการให้บริการเอกสาร ตำรา และสื่อโสตทัศนวัสดุ

1.4 ด้านการให้บริการครุภัณฑ์

1.5 ด้านการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และนิทรรศการ

2. นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาภาคปกติสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2545

3. คณะ หมายถึง หน่วยงานในสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม จำแนกเป็น 6 คณะ คือ คณะเทคโนโลยีการเกษตร คณะวิทยาการจัดการ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

4. อาคารสถานที่และการอำนวยความสะดวกทั่วไป หมายถึง ขบวนการจัดรูปแบบของอาคารทั้งภายนอกและภายในที่เหมาะสมต่อการให้บริการ ทั้งบริการน้ำดื่ม เครื่องถ่ายเอกสาร โทรศัพท์

5. การให้บริการของเจ้าหน้าที่และการแนะนำบริการตอบคำถาม หมายถึง งานหรือกิจกรรมที่บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้บริการทุกรูปแบบ

6. การให้บริการเอกสารตำราและสื่อโสตทัศนวัสดุ หมายถึง ทรัพยากรสารสนเทศทั้งหลาย เช่น หนังสือ วารสาร ซีดี-รอม วีดิทัศน์ เทปบันทึกเสียง ที่จัดไว้ให้บริการเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ

7. การให้บริการครุภัณฑ์ หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ได้แก่ คอมพิวเตอร์ วิทยุ โทรศัพท์ เครื่องเสียง ที่ให้ห้องสมุดจัดไว้บริการ เพื่ออำนวยความสะดวก

8. การจัดกิจกรรมต่าง ๆ และนิทรรศการ หมายถึง การจัดกิจกรรมและแสดงนิทรรศการต่าง ๆ เพื่อดึงดูดความสนใจ พร้อมข้อมูลการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกของห้องสมุด